

Historia miejscowości

Aleksandrów jest stosunkowo młodą wsią, jego początki sięgają ostatniego dziesięciolecia XVIII w. Został założony na ziemiach Ordynacji Zamojskiej przez X ordynata, Andrzeja Zamojskiego, który od imienia swojego starszego syna (późniejszego XI ordynata) nazwał nową wieś „Aleksandrówka”. W miejscu gdzie leży Aleksandrów wcześniej znajdował się potężny bór zwany „Tyheć” zaliczany do gruntów wsi Łukowa. Około 1790 r. przeszedł tędy potężny huragan powodując spustoszenie w drzewostanie.

Na koniec XVIII w. przypada znaczne ożywienie gospodarcze Ordynacji Zamojskiej, stąd też i troska zarządu ordynacji o powalone drzewa i okazja na osadzeni nowej wsi. Drewno wykorzystano do budowy domostw, do produkcji węgla drzewnego, [dziegciu](#) i [potażu](#). W tym celu powstała tutaj nad rzeczką Szum potażernia – zakład produkujący potaż na bazie popiołu drzewnego. Funkcjonowały też tutaj młyn i huta żelaza. Na uwolnionym z drzew gruncie osiedlali się osadnicy ściągający tutaj z okolicy zwabieni tzw. „wolnizną”- przywilejem Ordynata dla nowonasiedlanych wsi. Polegał on na zwolnieniu z wszelkich danin i powinności na okres 7 lat. Nowo powstała wieś została włączona do ordynackiej jednostki administracyjnej tzw. „klucza zwierzynieckiego” oraz do prowadzonej przez zakon franciszkański parafii rzymskokatolickiej w Górecku Kościelnym. Przestrzeń uwolniona od lasu była ogromną polaną na niewielkim wyniesieniu otoczonym bagnistymi dolinami rzek i strumieni – od południa Tanwi, od wschodu Szumu, od północy Czarnej Łady i od zachodu ciągiem bagien.

Mieszkańcy od początku borykali się z bagnistą, podmokłą glebą, częste były przypadki tzw. „wymoków” – uprawy wymakały na skutek bardzo wysokiego poziomu wód gruntowych. Bieda i głód były częstymi gośćmi w chłopskich zagrodach, szczególnie na tzw. „przednówku”. Wielu mieszkańców podejmowało pracę zarobkową, trudnili się np. ciesielką. Najstarsza zachowana linia zabudowy znajdowała się w odległości ok. 80m od tzw. „gościńca” – traktu przy którym osiadła wieś. Najstarsze chałupy w ścianie zwróconej do traktu nie miały okien, według legendy był to skutek zarządzeń władz carskich, traktem często przemierzały się oddziały carskiej armii, aby mieć spokój z ciekawskimi mieszkańcami zarządzono taką formę zabudowy. Na początku XX w. władze carskie uruchomiły szkołę, w której nauczano oczywiście po rosyjsku, dlatego nie miała ona większego wzięcia. Wielu mieszkańców wsi było żołnierzami w carskiej armii, gdzie w czasie 20-letniej służby brało udział w dalekich wojnach prowadzonych przez carską Rosję. Odzyskanej w 1918 r. niepodległości trzeba było bronić, w wojnie z sowietami w 1920 r. aleksandrowiaci też brali udział.

W latach 20-tych zaczyna pracę polska szkoła, uczęszcza do niej większość dzieci. Powstaje Ochotnicza Straż Pożarna. W 1929 r. funkcję administratora parafii góreckiej w skład której wchodził Aleksandrów obejmuje 26 letni ksiądz Błażej Nowosad (obecnie Sługa Boży), któremu Aleksandrów wiele zawdzięcza. Był on bardzo wrażliwy na ciężką chłopską dolę, szczególnie zaś zajmował się formacją młodzieży. W latach 1932-34 z jego inicjatywy mieszkańcy wybudowali pierwszy drewniany kościółek, który w 1997 został przeniesiony do parafii Kryłów (do miejscowości Górka Zabłocie). W tym czasie z inicjatywy księdza Błażeja powstaje chór mieszany i orkiestra dęta, której wszystkie instrumenty funduje ksiądz. Orkiestra i chór istnieją do dzisiaj. W 1936 r. dzięki staraniom mieszkańców inspirowanych i kierowanych przez ks. Błażeja została utworzona parafia w Aleksandrowie, której pierwszym proboszczem zostaje ks. St. Orzeł. (Ks. Błażej został przeniesiony do Potoka Górnego gdzie był proboszczem do swojej męczeńskiej śmierci 19 grudnia 1943r.).

W okresie międzywojennym funkcjonował taki twór administracyjny – Gmina Aleksandrów z siedzibą w Józefowie, po wojnie do 1973 r. (do tzw. gierkowskiej reformy administracyjnej) funkcjonowała Gromada Aleksandrów. We wrześniu 1939 r. cofają się na wschód pod osłoną lasów rozbite armie polskie walcząc z nacierającym wrogiem, działania wojenne spowodowały liczne pożary, z pobojozisk po wojnie ekshumowano poległych i utworzono cmentarz wojenny w Sigle. Lata okupacji były dla mieszkańców wsi bardzo ciężkie, wielu z nich walczyło w oddziałach WP zarówno w 1939 r. jak i 1945 r. wielu zostało wywiezionych na roboty do Niemiec, wielu było wywiezionych do obozu na Majdanku, wielu walczyło w oddziałach partyzanckich stacjonujących w okolicznych lasach. Zwarte kompleksy leśne Puszczy Solskiej w otoczeniu wsi były w latach okupacji bazą dla tysięcy partyzantów różnych formacji. Wieś była pacyfikowana 5-ciokrotnie, zginęło ok. 400 jej mieszkańców, spłonęło ok. 100 gospodarstw. W czerwcu 1944 r. w bitwie pod Osuchami brał udział aleksandrowski oddział partyzancki AK „Skrzypika”, nieliczni z jego żołnierzy pozostali przy życiu.

W latach 30-tych rozpoczęto prace melioracyjne na aleksandrowskich gruntach, przerwała je wojna, zostały ukończone w latach 60-tych. Melioracja w znacznym stopniu poprawiła warunki gospodarowania. Z początkiem lat 60-tych wieś została zelektryfikowana, gościniec przez wieś został pokryty asfaltem, oddano do użytku nową szkołę 1000-latkę. W latach 1973-1992 Aleksandrów był w gminie Józefów, z dniem 1 stycznia 1992 r. reaktywowano Gminę Aleksandrów, od tego czasu jej wójtem jest Józef Biały. W 1994 r. pod wodzą nowego proboszcza ks. Wiktora Kosińskiego parafianie rozpoczęli budowę nowego kościoła, według projektu krakowskiego architekta, pana M.Cholewińskiego. Nowy kościół oddano do użytku w 2000 r.

Informację opracował we wrześniu 2004 r. Tadeusz Maciocha - nauczyciel.